

Europski tjedan mobilnosti

Ove godine Europski tjedan mobilnosti održan je pod motom „Izaberi, Promijeni, Kombiniraj!“. Od 16. do 22. rujna 2015. po 14. put zaredom, gradovi diljem Europe, organizirali su razne aktivnosti u cilju poticanja svijesti o potrebi provođenja akcija protiv zagađenja uzrokovanog povećanjem motoriziranog prometa u urbanim sredinama.

Na press konferenciji, zagrebački gradonačelnik Milan Bandić potpisao je 15. rujna Povelju o pristupanju Zagreba Europskom tjednu mobilnosti 2015. Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske i ove godine partner jer Gradu u provedbi dijela aktivnosti u sklopu Europskog tjedna mobilnosti.

SOIH je ove godine organizirao Okrugli stol o temi „Preporuke Odbora UN o Inicijalnom izvješću RH vezane za mobilnost“ kojega tradicionalno organizira u suradnji s Gradom Zagrebom. Predstavnica SOIH-a održala je izlaganje o preporukama Odbora UN u vezi s člankom 9. Konvencije UN o pravima osoba s invaliditetom koji se odnosi na mobilnost. U izlaganju je naglašena važnost primjene univerzalnog dizajna, razumne prilagodbe i suvremenih tehnologija. Marija Mustač, voditeljica Odjela za planiranje i cjelovitu zaštitu osoba s invaliditetom Grada Zagreba, istaknula je važnost koordinacije nadležnih organa vlasti i organizacija civilnoga društva u osiguravanju pristupačnosti. Okrugli stol bio je izvrsna prilika za istaknuti pozitivne primjere mobilnosti, ali i naglasiti važnost daljnjeg ulaganja u promicanje standarda pristupačnosti kao preduvjeta za neovisno življenje osoba s invaliditetom i njihovo puno i ravnopravno sudjelovanje u društvu.

Tradicionalne aktivnosti Europskog tjedna mobilnosti Edukacije postale su edukacije

vozača tramvaja i autobusa „Zajedno do izjednačavanja mogućnosti“, kao jedna od mjera Zagrebačke strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2011. do 2015., uspješno je provedena izvrsnom suradnjom SOIH-a, članica SOIH-a i Udruge slijepih Zagreb s Gradskim uredom za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom. Edukacije o vještinama komunikacije i odgovarajućeg pristupa prema osobama s invaliditetom održane su u Autobusnom pogonu Dubrava, Tramvajskom pogonu Trešnjevka i Autobusnom pogonu Podsused. Ujedno je to bila prilika da vozači ZET-a iznesu svoje prijedloge i sugestije vezane za prijevoz osoba s invaliditetom.

Europski tjedan mobilnosti bio je izvrsna prilika da se organizira posjet naselju Novi Jelkovec, a koje je građeno s vizijom maksimalne tolerancije, razumijevanja i solidarnosti prema različitosti i stvaranju naselja jednakih mogućnosti. Aktivnost Dan inkluzivne zajednice Sopnica - Jelkovec „Naselje po mjeri čovjeka“ organizirana je u suradnji s članicama SOIH-a, Gradom Zagrebom i Romskom zajednicom. Obilaskom je uočeno kako je Novi Jelkovec dobar primjer uspješnog urbanističkog rješenja cjelovitog naselja sa kvalitetnim sadržajima za visok društveni standard jer ima kompletnu urbanističku infrastrukturu za uspješno funkcioniranje: škole, vrtić, bazen, knjižnicu i zelene površine, a sve to veliki je doprinos kvaliteti života. Kako bi u potpunosti opravdali naziv „Naselje po mjeri čovjeka“ SOIH će, kao rezultat sumiranja stanja predložiti daljnje korake za poticanje uklanjanja građevinskih barijera u okolišu.

Izvješće o provedbi mjera za 2014. godinu iz programa Provedbe strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014.-2020.) za razdoblje od 2014. do 2016. godine

Vlada Republike Hrvatske usvojila je u ožujku 2014. godine Strategiju borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014.-2020.) kroz koju su postavljeni glavni ciljevi u borbi protiv siromaštva, a to su: osiguravanje uvjeta za uspješnu borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti te smanjenje nejednakosti u društvu; osiguravanje uvjeta za sprječavanje nastanka novih kategorija siromašnih kao i smanjenja broja siromašnih i socijalno isključenih osoba; uspostavljanje koordiniranog sustava potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, te sustava praćenja i evaluacije.

Uz Strategiju je izrađen i Program provedbe Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014.-2020.) za razdoblje 2014.-2016. Program predstavlja osnovno polazište i okvir za djelotvornost sustavne borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti kojim se jasno definiraju mjere i aktivnosti te nositelji osam strateških područja: obrazovanje i cjeloživotno učenje (MZOS); zapošljavanje i pristup zapošljavanju (MRMS); stanovanje i dostupnost energije (MGIPU); pristup socijalnim naknadama i uslugama (MSPM); pristup zdravstvenom sustavu (MZ); skrb o starijim osobama (MRMS); borba protiv zaduženosti i financijska neovisnost (MFIN) i uravnoteženi regionalni razvoj (MRRFEU).

Za svaku pojedinu stratešku aktivnost definirane su mjere koje se već provode ili se planiraju provesti do kraja 2016. godine uz navođenje glavnog i posebnog cilja, nositelja i sunositelja mjere, ciljnih skupina, načina praćenja provedbe, rokova izvršenja te izvora financiranja i troškova provedbe. Provedba mjera Programa financira se sredstvima Državnog proračuna te sredstvima fondova Europske unije kao i međunarodnim fondovima i drugim raspoloživim sredstvima. Mjere navedene u Programu planirane su za razdoblje od tri godine prema trenutačno raspoloživim

materijalnim i ljudskim resursima, u uvjetima ekonomske krize i loših demografskih trendova, uz realne procjene za moguću provedbu. To podrazumijeva da je Program nužno prilagođavati promijenjenim okolnostima i standardu što će se činiti na osnovu analiza godišnjih izvješća kao i provedenih istraživanja.

U srpnju je podneseno prvo Izvješće o provedbi mjera iz Programa, koje se podnosi za 2014. godinu. Izvješće sadržava informacije o provedenim aktivnostima na realizaciji planiranih mjera za 2014. godinu, a prema parametrima koji su zadani u Programu, s tim da je kod analize provedbe svake mjere dodana ocjena stanja i preporuka za naredno razdoblje. Od 78 mjera planiranih za 2014. godinu u potpunosti je realizirano 56 mjera, djelomično 16 mjera, dok 6 mjera nije realizirano. Veći dio istih mjera provodit će se i u narednim razdobljima te je za svaku mjeru potrebno dodatno unaprijediti njenu provedbu. U uvodnom dijelu svakog strateškog područja iznesen je sažeti pregled provedbe zadanih mjera te su navedeni problemi i razlozi zbog čega se pojedine mjere nisu realizirale ili su se djelomično realizirale. Za svaku pojedinu mjeru dana je ocjena stanja te preporuke za naredno razdoblje.

Istaknuto je kako je najviše problema u provedbi mjera nastalo zbog toga što nisu izrađeni ili odobreni pojedini dokumenti, kako na nacionalnoj tako i na lokalnoj razini, koji su preduvjet za provedbu ili, kao što je to slučaj kod strateškog područja Uravnoteženi regionalni razvoj, zbog dužeg vremena potrebnog za odobrenje Programa ruralnog razvoja od strane Europske komisije. Taj dio mjera u potpunosti se planira provesti u narednom razdoblju. Također, može se uočiti potreba za ulaganjem dodatnih napora u povezivanju pojedinih institucija i organizacija na različitim razinama upravljanja (nadležnih državnih, javnih i lokalnih tijela vlasti, suradnja državnih, javnih i civilnih aktera, te uključenost građana) u svrhu provedbe 3. prioriteta Strategije: uspostava koordiniranog sustava potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. U tom smislu, između ostalog, neophodno je donošenje regionalnih i lokalnih strategija te ulaganje dodatnih napora svih dionika na uspostavi valjane koordinacije.

Najveći dio mjera financirao se sredstvima Državnog proračuna za što je utrošeno ukupno 32.871.786.608,51 kn, dok je iz ostalih izvora financiranja utrošeno ukupno 12.181.165,00 eura i 168.578.414,03 kn.

Okrugli stol povodom Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama

Radi obilježavanja 22. rujna - Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama na Tribini Grada Zagreba u organizaciji SOIH – Mreže žena s invaliditetom održan je Okrugli stol o politici uklanjanja diskriminacije žena, postupanju u slučaju seksualnog nasilja i nasilja u obitelji i položaju žena s invaliditetom u Republici Hrvatskoj.

Nazočne je pozdravila Gordana Jurčević, predsjednica SOIH – Mreže žena s invaliditetom, koja je u svojoj pozdravnoj riječi upozorila kako je nasilje nad ženama svekoliki društveni problem za koji nema opravdanja, stoga ga nitko ne mora i ne smije trpjeti. Također je istaknula važnost obilježavanja ovoga dana s ciljem osvješćivanja javnosti o problemu nasilja nad ženama, a posebice nasilja nad ženama s invaliditetom, te je ukazala na potrebu bolje koordinacije službi u sprječavanju nasilja i strožem sankcioniranju počinitelja nasilja nad ženama.

Višnja Ljubičić, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, predstavila je „Konvenciju UN o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW)“ i navela preporuke Odbora za uklanjanje diskriminacije žena povezane s provedbom Konvencije u praksi kojima se izražava zabrinutost zbog još uvijek prisutnih stereotipa i diskriminacije žena u području zapošljavanja, zdravlja, obrazovanja, položaja žena u ruralnim područjima, nasilja nad ženama, podzastupljenosti žena u političkom i javnom životu, kao i zbog postojanja stereotipa povezanih s rodnim ulogama u obitelji i društvu kojima često doprinose i mediji načinom prikazivanja žena u svojim programima i reklamnim kampanjama. S ciljem postizanja pozitivnih promjena, pravobraniteljica je posebno istaknula potrebu ratifikacije Istarske Konvencije, ukidanje prakse dvostrukog procesuiranja nasilnika i žrtve te

povećanje broja skloništa za žene žrtve nasilja u obitelji i povećanje broja dječjih vrtića.

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom, Anka Slonjšak, predstavila je Izvješće o statusu žena s invaliditetom u RH prikazano u ovogodišnjem Izvješću Ureda pravobraniteljice, prema kojemu su žene s invaliditetom nerijetko u znatno nepovoljnijem položaju budući da ovisi o tuđoj pomoći te da su posebno izložene oblicima psihičkog i verbalnog nasilja, iako o tome nema dostupnih podataka jer se oni sustavno ne prikupljaju, ne razvrstavaju po vrstama invaliditeta niti žene s invaliditetom u dovoljnoj mjeri prijavljuju nasilje te ih je u tom smislu potrebno osnažiti i potaknuti. Pravobraniteljica je kao jedan od glavnih problema navela nedostatak podrške nakon prijave nasilja, neprilagođenost sigurnih kuća osobama, a posebice ženama s invaliditetom. Posebno su ugrožene žene u ruralnim područjima, žene sa psihičkim smetnjama, te žene smještene u domove budući da su sve tri skupine isključene iz društva i obitelji i nižeg obrazovanja.

Maja Mamula, koordinatorica Ženske sobe, predstavila je Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja te istaknula da je silovanje zločin kojeg se žene najviše boje, ali da unatoč velikom broju slučajeva seksualnog nasilja (više od 17%), većina žena još uvijek o tome ne progovara i ne prijavljuje takve slučajeve, a razlog tome je dugotrajnost traumatičnog postupka po prijavi seksualnog nasilja te strah, stigma i neznanje od strane bliže okoline i obitelji. Također je ukazala na nedostatak podataka o slučajevima seksualnog nasilja nad ženama s invaliditetom jer isti nisu kategorizirani od strane službi koje sudjeluju u postupku prijave ili procesuiranja kaznenog djela.

U završnom izlaganju, o Protokolu o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, Gordana Jurčević, predsjednica SOIH – Mreže žena s invaliditetom, istaknula je važnost hitnog postupanja u slučajevima nasilja u obitelji, kao i obveznog prijavljivanja slučajeva nasilja nadležnim institucijama koje se za sada prema Protokolu dobro provodi od strane policije, socijalne skrbi i pravosuđa, a najmanje su uključene obrazovne i zdravstvene ustanove.

Nakon rasprave usvojeni su zaključci među kojima su najvažniji zahtjev da se provede istraživanje o položaju žena s invaliditetom, ratificira Istarska konvencija, da se žene na parlamentarnim i lokalnim izborima uključe na stranačke liste pri vrhu liste, da žene dobiju veći broj vodećih pozicija u javnom i privatnom sektoru te da se pokrene kampanja na državnoj razini za suzbijanje nasilja nad ženama.

Creativity Beyond Disability – Pružite mu potporu

O Prvi neprofitni Radio 92FM osnovan od strane osoba s invaliditetom u Slavanskom Brodu pokrenuo je Kampanju Creativity Beyond Disability na portalu Indiegogo. Kampanja je pokrenuta s ciljem prikupljanja sredstava za nastavak emitiranja radio stanice. Mali tim stručnjaka i volontera svakodnevno se bavi temama od interesa za osobe s invaliditetom i druge marginalizirane skupine.

Radio 92FM bio je jedan od šest najboljih EU projekata u 2014. godini. Svaki građanin i udruga i najmanjim prilogom mogu podržati održivost ovog radija – budite i vi dio klupka koje prede bolju kvalitetu života osoba s invaliditetom.

EDF uputio otvoreno pismo institucijama EU

Svjedočeci nehumanom načinu na koji se tretira izbjeglice i migrante koji traže sigurnost u Europi, EDF je uputio otvoreno pismo Predsjedniku Europskoga Vijeća, Donaldu Tusku, Predsjedniku Europske komisije, Jean-Claudeu Junckeru, Predsjedniku Europskog parlamenta, Martinu Schultzu, i Povjereniku za migracije, unutarnje poslove i građanstvo, Dimitrisu Avramopoulosu. U pismu EDF poziva institucije Europske unije na donošenje sveobuhvatne migracijske politike temeljene na ljudskim pravima:

Europski forum osoba s invaliditetom (EDF) poziva EU na humani odgovor na ono što se trenutno opisuje kao Europska migracijska kriza. Temeljne vrijednosti EU sada su na ispitu i EU mora donijeti sveobuhvatnu migracijsku politiku temeljenu na ljudskim pravima.

Trenutno svjedočimo ad hoc pristupu. Države članice rješavaju pitanje izbjeglica i

migranata koji tragaju za sigurnim životom u EU podizanjem ograda, nasiljem, uključujući suzavac, pritvor, uskratom skloništa, hrane, vode, te promoviranjem negativnog stava prema izbjeglicama. To nije EU koja se temelji na vrijednostima ljudskih prava i dostojanstvu.

EDF poziva EU i države članice da budu svjesne stvarnih potreba obitelji koje putuju s djecom, osoba s invaliditetom, maloljetnika bez pratnje. Njih se sada tretira na način za koji nema opravdanja.

Predsjednik EDF-a, Yannis Vardakastanis, istaknuo je činjenicu koju brojni novinari ignoriraju, kao i brojni gласnogovornici vlada: „Osobe koje sada ulaze u EU, riskirajući svoje živote na moru, te koje su izložene trgovcima robljem i izrabljivanju, ljudska su bića s pravima. Kada dehumaniziramo ljude i uskraćujemo njihova prava, činimo Europu gorim mjestom za sve svoje građane. Pozivamo europske vođe da osiguraju usvajanje smislenog modela u kojemu će se u potpunosti ogledati vrijednosti ljudskih prava i dostojanstva“.

SOIH je uputio pismo podrške Vladi zbog humanog pristupa prema izbjeglicama te izrazio spremnost pružanja potpore svim osobama s invaliditetom kojima to bude potrebno.

Preporuke UN odbora za ljudska prava Europskoj uniji

Europsku uniju je u Ženevi 27. i 28. kolovoza 2015. godine po prvi puta procjenjivao Odbor Ujedinjenih naroda za ljudska prava – stručni odbor za prava osoba s invaliditetom. Nakon ratifikacije Konvencije UN o pravima osoba s invaliditetom 2010. godine, EU je pozvana predstaviti Inicijalno izvješće o njezinoj provedbi. Konvencija je prvi međunarodni dokument o ljudskim pravima koji je EU kao zajednica država ratificirala. EDF i njegove članice također su prisustvovala postupku procjene u Ženevi i pratile konstruktivni dijalog između Odbora UN i Europske unije.

UN Odbor sada je objavio svoje zaključne primjedbe i preporuke o tome kako EU može promicati i štiti prava osoba s invaliditetom u Europi u područjima kao što su: sloboda kretanja, nediskriminacija, neovisno življenje, obrazovanje, zapošljavanje, humanitarna pomoć i međunarodna suradnja, poslovna sposobnost,

pristup pravosuđu, sloboda i sigurnost, zdravlje, sudjelovanje u političkom životu itd.

Odbor UN u roku od godine dana od Europske unije zahtijeva povratnu informaciju o sljedeća tri područja:

- postignutom napretku u nezavisnom mehanizmu za praćenje provedbe Konvencije,
- usvajanju dugo iščekivanog Europskog zakona o pristupačnosti,
- reviziji Deklaracije nadležnosti – što znači da bi EU trebala ažurirati svoj popis političkih područja na koja se odnosi Konvencija

Za četiri godine slijedi podnošenje izvješća EU o provođenju Konvencije, kada će EU morati prikazati koje je sve korake poduzela u smislu provedbe preporuka. Sljedeće izvješće o postignutom napretku treba biti predano do siječnja 2019. godine.

Program za održivi razvoj 2030.

Opća skupština UN-a usvojila je Međunarodni razvojni okvir - Program za održivi razvoj 2030. Program 2030. koji se nastavlja na Milenijske razvojne ciljeve u kojima osobe s invaliditetom nisu bile spomenute, naglašava važnost uključivanja i sudjelovanja osoba s invaliditetom u održivom razvoju bez diskriminacije i siromaštva.

Programom 2030. obuhvaćen je ambiciozan skup od 17 ciljeva održivog razvoja i 169 povezanih ciljeva. Također je uključen i Akcijski program Ujedinjenih naroda iz Adis Abebe donesen u srpnju, a kojim se utvrđuju različita sredstva potrebna za provedbu Programa 2030., uključujući domaće resurse, privatno financiranje i službenu razvojnu pomoć.

Europski forum osoba s invaliditetom u suradnji s International Disability Alliance i International Disability and Development Consortium godinama su zagovarali uključivanje osoba s invaliditetom u Program 2030. Program održivog razvoja uključuje izravan direktno pitanje osoba s invaliditetom u područjima koja se tiču ljudskih prava, ranjivih skupina, obrazovanja, zapošljavanja, smanjenja siromaštva, inkluzivnih gradova, instrumenata provedbe i podataka.

Izjava Odbora UN za prava osoba s invaliditetom o uključivanju invaliditeta na dnevni red na budućem Svjetskom humanitarnom sastanku na vrhu

Odbor UN za prava osoba s invaliditetom od svog je osnivanja u postupcima procjene državnih izvješća, Popisima problema i pitanja, konstruktivnim dijalozima i Zaključnim primjedbama visoko na listu prioriteta stavio članak 11. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom koji od država potpisnica zahtijeva poduzimanje mjera za osiguravanje zaštite i sigurnosti osoba s invaliditetom u rizičnim situacijama, uključujući situacije oružanih sukoba, humanitarnih kriza i prirodnih katastrofa.

Osobe s invaliditetom, imaju ista prava kao i druge osobe u takvim situacijama, međutim, često su isključene iz postupanja u izvanrednim situacijama ili pak iz procjena utjecaja hitnih situacija na stanovništvo.

Osim toga, rijetko su kada uključene u planiranje, provedbu i praćenje mjera za osiguranje sigurnosti i zaštite u izvanrednim situacijama. Rizične situacije i humanitarne krize posebno ugrožavaju sigurnost i zaštitu žena i djevojaka s invaliditetom, značajno umanjujući njihove šanse za preživljavanje.

Žene su posebno u opasnosti od seksualnog nasilja, uključujući silovanje i zlostavljanje. Stoga je potrebno voditi računa o pružanju zdravstvene skrbi i psihološke pomoći žrtvama za prevladavanje traume, a pristup takvim uslugama mora biti osiguran uklanjanjem svih vrsta barijera, uključujući ruralna i udaljena područja.

Invaliditet i četiri teme Svjetskog humanitarnog sastanka na vrhu su:

1. „Učinkovitost humanitarne pomoći“ – Nemoguće je humanitarnom akcijom obuhvatiti cjelokupno društvo bez inkluzivnog odgovora koji prepoznaje prava osoba s invaliditetom među pogođenom populacijom i uzima u obzir njihove specifične potrebe i osigurava potpuni pristup svim uslugama.

2. „Smanjenje rizika od ranjivosti“ – spremnost za humanitarno djelovanje mora u cijelosti biti inkluzivno na način da obuhvati sve pojedince, što je od posebne važnosti za osobe s invaliditetom budući da se na njih često odražavaju negativne posljedice izvanrednih situacija u smislu veće smrtnosti, najmanjeg pristupa podršci, korištenja negativnih izraza ili prezentiranja osoba s invaliditetom kao patnika ili nesretnika.
3. „Transformacija putem inovacija“ – inovacija omogućuje inkluziju koju humanitarna zajednica kao takvu mora prihvatiti, dok je pristupačnost preduvjet za bilo kakav inovativni razvoj. Pristupačnost informacijskih i komunikacijskih tehnologija omogućuje osobama s invaliditetom informiranje u kriznim situacijama, čime se stvara sigurnija i inkluzivnija okolina.
4. „Zadovoljenje osobnih potreba u ratom pogođenim situacijama“ – osobe s invaliditetom su pod većim rizikom od toga da će biti ostavljene u ratom pogođenim područjima kada ostalo stanovništvo izbjegne, riskirajući tako nasilje i diskriminaciju. U kriznim situacijama često imaju poteškoća prilikom pronalaženja sigurnih zona, bivaju razdvojene od prijatelja i obitelji, koji su ključni za njihovo preživljavanje, nemaju pristup životno važnim informacijama, ili pak gube pomagala kao što su invalidska kolica, štake, proteze, bijeli štapi ili slušni aparat. Osim toga, sami transfer osoba s invaliditetom zahtijeva posebno postupanje kako bi se izbjegle daljnje ozljede.

Svjetski humanitarni sastanak na vrhu održat će se 23. i 24. svibnja 2016. godine u Istanbulu, Turska.